

imamo storiti mi svojo dolžnost, namreč začenjajočega umetnika podpirati s tem, da mu dajamo dovolj dela in zaslužka. Prava narodnost je dejanska. Ni dvomiti, da bodo g. Žniderja iskali tudi inorodci, ali začetek je pri vsakem umetniku silno težaven, in od inorodcev ni tirjati, da bi tujca podpirali, dokler ga ne poznajo. Velečastita cerkvena predstojništva, posvetnjaki! Spomnite se svojega rojaka, kadar iščete kiparja bodi-si za les ali za kamen ali za sadro (gips). Delavnico ima sedaj v Reiserjevi ulici št. 23, t. j. v hiši zidarskega mojstra Kaschmanna. — Tebi pa, mladi umetnik, naj srce ne upade, ako ne bodeš kar prvi hip z naročili obsipan; začel si na slovenskih tleh v imenu Križanega in tak začetek ne more pomeniti nič slabega!

Gospodarske stvari.

Nekaj o vinogradnikih.

(Dopis iz Ljubljane.)

V predzadnjem listu »Slov. Gosp.« smo imeli priložnost si ogledati napake viničarjev, katere se žalibog res nahajajo tu in tam, ali dopisnik iz Ljutomerskih goric je sodil o viničarjih vendar malo preostro, ker je napake vinogradnikov popolnoma prezrl, torej želim, da bi si tudi te nekoliko ogledali.

Precej krivično je, da očita g. dopisnik viničarju 1. zaradi pijače, 2. da nima nobenega davka in 3. da ne pozna težnje, kako preživeti sebe in svoje. Pijače viničarji dandanes prav redko dobijo, kajti večina gospodarjev je takih, da je na noben način ne more dati, ako je tudi sam ne kupi. In zakaj ne? Zato ne, ker ali je moral takoj vse prodati, ker mu je sila za denar in morebiti ni nič pridelal, še toliko ne, da bi ga imel za božične praznike. Nekaj gospodarjev pa je tudi takih, da bi mu je lahko dal, a mu je noče, ker »za viničarja je tudi voda dobra«.

Snielo pa trdim, da viničar ravno tako čuti šibe, katere nam pošilja vsegamogočnost božja, kakor vsak gospodar, dasi nima nobenega davka; kajti zemljišče, katero mu je kmet dal za krompir, fižol itd., da si ga nasadi, mora mu ravno tako odslužiti, kakor v dobrem letu. Neznosen davek, katerega kmet mora plačevati pri davčnem uradu, je viničarju želodec in njega golo telo.

Težnje, kako preživeti sebe in svoje, da bi jih viničar ne poznal, oh kako grenko očitaje je to. Res, da mu mora izplačati gospodar v gotovini ali v drugih potrebnih rečeh, ali kakšna je ta gotovina? Delati mu mora od noči do noči za borih 15 kr.; ako dobi 20 kr., to je že veliko. To vem iz lastne skušnje, akoravno nisem viničar, sicer bi si tega ne upal pisati in zato je prisiljen, hoče ali noče, iskati si tudi zraven gospodarjevega še postranski zaslužek; sicer bi ne mogel izhajati čez zimo; naj omenim samo, kako drago mora kupiti drva za kurjavo, katere ima večinoma vsak posestnik na svojem.

Take gospodarje, ki bi dajali viničarjem krave, prestejemo lahko na prste ene roke v celem ljutomerskem okraju, in če jo kateri dá, korist je največja njemu, ker gnoj za gorice je čez vse neobhodno potreben. Koliko gospodarjev poznam, ki ne dajo viničarju nobene stelje, in od kod naj vzame potem gnoj, ako mu mora živina celo zimo in tudi poleti na golih tleh stati v hlevu. Da bi vinograjski gospodar vozil iz doma gnoj v vinograd, ti so tudi zelo redki, in potem ako so gorice slabe, uzrok je ubogi viničar, ker ni dobro skopal, tega pa ne pomisli, da samo motika ne zadostuje. Koliko škode povzroči oni gospodar, ki najme za kopače ne-

zmožnih ljudij za to delo, ki pridrve v gorico spočiti ter rujejo in prevračajo trsje, da je groza, a gospodar pred njimi hodeč, namesto da bi jih posvaril, se prav zadovoljno smeje, češ, kako pridnih ljudij sem si najel, ker delajo, da se kadi za njimi! Kolikokrat sem imel že priložnost gledati z lastnimi očmi, da je viničarica jokala zadej za takimi kopači, ker videti so bile za njimi cele brazde, kakor da bi hudič k repi »prašil«, tu in tam pa vidiš zopet, da se zemlje z motiko še dotaknil ni. Za vse to se malomarni gospodar ne zmeni, saj bo že viničar, ko se bo drugič kopalo, vse to popravil. V jeseni pa bi imel rad ravno tako lepo trgateg, kakor oni, ki je svoj vinograd lepo dal obdelati! To gre pri nekaterih leto za letom tako naprej, in potem se tudi ni treba čuditi, ako postane s časom trsje tako redko, da bi lahko s konji obračal po goricah. Tak gospodar se potem znosi najrajši nad ubogim viničarjem, in ta mu hišo pusti, za njim pride drugi, in zopet se to ponavlja leto za letom, kar škodo vinogradu še zdatneje pomnoži, in takih gospodarjev žalibog ni preveč malo.

Nastane vprašanje, kateri gospodarji pa so navadno najmanj zadovoljni s svojimi viničarji? Taki, kateri vinograjskih razmer dovolj ne razumejo, kajti vsaka malenkost, katero viničar potrebuje za obdelovanje, bodisi gnoj itd., zdi se jim preveč. In nasprotno, slišali bomo redkokrat, da bi se tak gospodar, ki razume, kako se mora vinograd obdelovati, z viničarjem skregal, in taki gospodarji imajo viničarja v svoji hiši po 20 do 30 in še več let, kajti dober gospodar si ne bo zbral nikoli slabega viničarja. Kakoršen gospodar, takšen je hlapec in tudi viničar.

J. F.

„Unio catholica“.

Iz Gradca se nam piše: Čujemo, da je pri tem zavodu, kar se tiče jamčenja, nastala jako napredujoča sprememba. Sklenila se je namreč med tem zavodom in pa »južno-nemško zavarovalno banko v Monakovem« na mnoga leta pogodba, vsled katere ta banka jamči za vsa po »Unio catholica« sklenjena zavarovanja proti delitvi dobička.

V razmerju, da se največ društev peča z zavarovanju raznih strok, kakor n. pr. z zavarovanjem proti škodi po ognju, proti škodi po toči, proti škodi vsled prevažanja, z zavarovanjem stekla, zoper nezgode in za življenje, je glavnicca južno-nemške zavarovalnice, katera se bavi samo z jedno stroko, namreč z zavarovanjem proti škodi po ognju, tako velika, da je ne nadkriljuje nobeno drugo društvo.

Čuje se tudi, da se je južno-nemška zavarovalnica zavezala položiti jamščino v znesku 50.000 gld. in da je vlada to pogodbo odobrila. Želeti bi torej bilo, da bi se krščansko ljudstvo pri »Unio catholica« zavarovalo ter tako povzdignilo krščansko gospodarsko podvzetje k moči in ugledu.

Sejmovi. Dne 2. novembra v Vitanju, Stradnu, Podčetrtku in Mariboru (tudi za konje). Dne 3. novbr. v Radgoni in v Pišecah. Dne 4. nov. v Lučanah in na Ptjuju. Dne 6. nov. pri Novi cerkvi, v Lembergu, Rečici, pri Sv. Lenartu v Slov. gor., pri Sv. Vidu niže Ptujja in v Brežicah.

Dopisi.

Izpred Slov. Gradca. (Cerkvena glasba.) Že nekaj znani skladatelj g. Valentin Stolcer, učitelj v Razboru, je zložil latinsko mrtvaško mašo za mešani, četiriglasni zbor po »Die Exequien von Adolf Nepomutzky«.

pridjani »Missa pro Defunctis«. To delo priporoča posebno to, da je ta kratka in lahka maša skrbno in pravilno, umetno izdelana in vsem zelo milodoneča in napravi, dobro predavana, močen utis. Zložena je tako, da jo porabi orglavec sam, in se je tudi pevci, ki niso not vajeni, lahko privadijo. — Tudi je g. V. Stolcer zložil maši »Oglej z nebes itd.«, enako »Sveta maša« z novim, lepim in jednatim tekstom, katera je tudi zelo lepo melodična in izvrstno izdelana za mešani zbor s posebnim ozirom na pevce, ki brez not pojejo. Obojno delo g. V. Stolcer-ja se častiti duhovščini, gospodom učiteljem in organistom priporoča tudi zato, ker je cena — komad vsake maše le 55 kr. — nizka, in se bo na to gledalo, da bo tisk brez pogrškov, oprava komadov lična in da ju meseca grudna t. l. vsak gosp. naročnik iz Blaznikove tiskarne takoj dobi. Naj se zato gospodje, ki te skladbe želé, najhitreje in v obilnem številu pri skladatelju oglašé, da se število naročnikov izve in da bo mogoče rokopise brž tiskarni izročiti. Pri skladatelju dobijo še nekaj komadov »Venček božičnih pesmi in napevov« (cena 1 gl. 10 kr.) tisti, ki so si lani naročiti zamudili. —č.

Iz Velenja. (Nemški otroški vrtec; prememba posesti.) Lepa bi bila Šaleška dolina, ako bi ne imela teh grdih nemškutarjev, pa tudi nekaj zaspanih Slovencev, posebno v Šoštanju, katerim je več vreden umazani list »Slov. Narod«, nego napredek slovenski stvari v Šaleški dolini, posebno tudi v sedaj še slov. Šoštanju. Kako delavni so naši nemškutarji in kako brezskrbni Slovenci! V Velenju se je s pomočjo šulvereinovo otvoril v septembru nemški otroški vrtec, ki šteje že 32 otrok iz trga in iz spodnjega Šaleka; seveda je tu vseh tudi nekaj otrok, ki že obiskujejo šolo. Ali ni to žalostno v slov. občini? Čas je, da se vzdramimo in onemogočimo razširjanje prusakega duha, dokler še ni prepozno. Naj bi zato bralno društvo priredilo večkrat kak podučen shod, ne le veselice, ki brez podučnih govorov za kmeta nimajo smisla, posebno tam ne, kjer še ni utrjena narodna zavest. Želimo tudi, da bi ravno tako delovala podružnica sv. Cirila in Metoda, da se bo naše ljudstvo res moglo navdušiti za slov. stvar. — Dne 19. oktobra je kupil naš narodni trgovec U. Lager na dražbi posestvo nemškutarja Verstovška, kar z veseljem pozdravljamo. Tukajšnji sūdmarkovski »bobni« so ob ustanovitvi »Sūdmarke« trobili v svet, da bodo kupili onemu nemškutarju, ki bo prišel na boben, zopet posestvo. Toda glejte sedaj, kako so ga kupili Verstovšku. Naši kmetje so se zadovoljno smejali, češ, Sūdmarkovcem še samim gre trda za denar, ne pa, da bi še drugim posestva kupovali. Kaj več o prvi priliki.

Iz Celja. (Zamrla cvetka.) Bridko se stori človeku, ko opazuje v jeseni umirajočo naravo, ki je še kratko poprej v polni krasoti razveseljevala človeška srca. Listje na drevju začne rumeneti in odpadati; vse se pripravlja k zimskemu počitku. A mnogo tužneje je še, opazovati drevesce, ki že ob času pomladanskega cveta začena hirati in medleti in, ne učakajoč toplega poletja, vkljub svoji mladosti usahne. — Tak žalosten slučaj se je prigodil pri občno spoštovani rodbini Novak (Radaj) v celjski okolici. Neizprosna smrt si je poiskala svojo žrtev v osebi edine hčerke, 17 letne Anice. V najlepšem cvetu svoje mladosti je morala zapustiti svoje ljube stariše, sorodnike in prijateljice. Velika udeležba pri pogrebu nam je najboljši svedok, kako priljubljena in spoštovana je bila rajna Anica pri vseh, ki so jo poznali. Za ljubeznivo in uzorno obnašanje se je imela razun domače vzgoje v prvi vrsti zahvaliti zavodoma č. šolskih sester v Celju in Mariboru, o katerih je ranjka vedno z največjim spoštovanjem govorila. Sploh se

lahko ona postavi svojim vrstnicam v izgled lepega vedenja in domače pridnosti. Te njene čednosti so bile tudi uzrok, da se je pogreba, katerega so vodili preč. g. opat Ogradi z obilno asistenco, udeležilo na stotine občinstva. Šolska dekleta pod vodstvom č. šolskih sester so jo spremljale na zadnjem potu. Njene osebne prijateljice so nosile pred krsto v belih oblekah krasne vence, darovane od milih sorodnikov in znank. Predno se je krsta vzdignila v mrtvaški voz, zapel je zbor slov. pevskega društva iz Celja srce pretresujočo žalostinko. — V tolažbo žalujočim starišem in sorodnikom pa ponavljam zadnje besede gori omenjene žalostinke:

„In Duh nam večni govori,
Da enkrat vid'no se nad zvezdami“.

Iz kozjanskega okraja. (Narodna mlačnost obč. zastopov.) Srce boli človeka, če opazuje, kako so nekateri srenjski predstojniki gledé uradovanja v našem okraju mlačni in brezobzirni, ker še jih vendar toliko pusti po svojih sploh za ta posel nezmožnih pisarjih le v nemškem jeziku uradovati. Gospodje župani! Ali si ne morete boljših močij za to opravilo poiskati? Kedaj se bodete, posebno vi župani v občinah Virštanj, Verače, Imeno, Sedlarjevo, Lastnič in Buče iz narodnega spanja zbudili? Ali vam že ni skrajni čas, da to prej ko prej storite? Zavzamite se vendar enkrat že narodnega duha in ne bodite po slovenskem, resničnem izreku »podlaga tujčevi peti«, ter si ne mislite, da morate znabiti g. uradnemu voditelju okrajnega glavarstva v Brezicah na ljubo v nemškem jeziku uradovati. Vsi izgovori od vas so v tem obziru jalovi in vam ničesar druga ne primanjkuje, kakor odločnosti in pa dobre volje. Torej proč s tisto mlačnostjo; pokažite se, da ste zastopniki občin in le od slovenskih volilcev izvoljeni, oziroma od tistih kot taki postavljeni! Daj Bog, da bi ta opomin ne bil glas upijočega v puščavi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so potrdili postavlo o davčni preosnovi. — Državni poslanci so v sredo z veliko večino vsprejeli novo domovinsko postavlo. Hvala Bogu! — V prvem okraju se je osnovala nova liberalna stranka, ki se hoče pečati s socijalnimi preosnovami, bržčas na korist židom in kapitalistom. — Dne 28. okt. so direktno volile kmečke občine v deželni zbor. Liberalci so popolnoma pogoreli. Krščanskih poslancev je 19, eden je Schönererjanec, med enim krščanskim socijalistom in liberalcem bode pa ožja volitev.

Moravsko. V ponedeljek so volile kmečke občine v deželni zbor. Izvoljenih je 13 kandidatov združenih Staročehov in Mladočehov, 5 čeških katoličanov, 3 Mladočehi, 2 Staročeha, 7 Nemcev in eden krščanski socijalist. Izid volitev je hud udarec za združene Staro- in Mladočeha, ker so jim katoličani odvzeli pet mandatov.

Štajarsko. Ker je gosp. kateket v Brucku delil med otroke krščanske spise, vsled tega je neki brezverni poslanec stavil interpelacijo v državnem zboru. — Blagoslovljenje zastave graškega katol. delavskega društva se je v nedejjo vršilo prav lepo. Zlasti je vsem ugajal govor č. g. dr. Kreka iz Ljubljane.

Koroško. Nemški Velikovčani so se pri otvorjenju slovenske šole spodobno obnašali. To pa nekaterim zagrizencem ni bilo po volji, ter so v noči od 26. do 27. okt. pobili njena okna. Nemška kultura! — V Celovcu je umrl zdravnik dr. Krassnigg, ki je zapustil otroški bolnišnici 150 tisoč gl.

Kranjsko. Deželni šolski svet je sklenil, da se